

ПАМ'ЯТІ ПАНТЕЛЕЙМОНА КУЛІША

30 жовтня у приміщенні Рівненського обласного краєзнавчого музею відбулася традиційна наукова конференція. Цьогоріч, як і щороку, вшанували пам'ять одного з визначних діячів української історії та культури, чие ім'я пов'язане з Рівним і приміщенням колишньої чоловічої гімназії, збудованим 170 років тому (1839). Сьогодні цей будинок є пам'яткою архітектури національного значення, і тут по праву розмістилась експозиція краєзнавчого музею, яка представляє минуле області, мистецьке та природниче багатство краю. Збудоване на кошти власника міста Фредерика Любомирського, як чоловічої гімназії, і навечно подароване місту, приміщення з колонами приймало у своїх стінах багатьох відомих історичних осіб. У різні роки тут перебували Микола Костомаров, Пантелеймон Куліш, Володимир Короленко, Михайло Драгоманов, Іван Огієнко та інші визначні постаті, які дав світові український народ.

Передостанній день жовтня зібрав у актовій залі музею дослідників із Рівного, Луцька, Києва, Львова, Бродів, Дубна, Здолбунова, та невеличкого села Кустин, що поблизу обласного центру. Всі вони завітали сюди, щоб вшанувати 190-ліття від дня народження колишнього вчителя історії

Як і колись у цих стінах, у жовтні, звучав "голос" Пантелеймона Олександровича у вигляді Кулішевого твору "До кобзи". Його виконав заслужений артист України Олександра Заворотній. У той момент здалось наче сам автор поезії спонукав звучати струни та лунати пісню у виконанні заступника голови обласного відділення Національної спілки кобзарів України Назара Волощука (див. фото 1). Куліш ніби

знову прибув до Рівного, знову не на довго, і його зустріли щирими аплодисментами учасники конференції.

Постаті Пантелеймона Олександровича та його титанічній праці було присвячено пленарне засідання, якому передували вітання. Найприємніше лист із батьківщини класика української літератури міста Шостки Сумської області за підписом міського голови Миколи Ноги та місцевого краєзнавця Віктора Терлецького - дослідника життя та діяльності Пантелеймона Куліша, якого рівненські музейники пам'ятають по участі в попередній науковій конференції в нашому закладі. Микола Петрович і Віктор Володимирович повідомляють, що "проведення конференції пам'яті нашого славного земляка П.О. Куліша в Рівному збіглося з таким же заходом, що відбувається в Шостці 30

жовтня". Це було символічно, що у двох частинах України, в один час, не змовляючись, шанувався Великий Українець, наше спільне минуле, яке є для всіх громадян нашої держави взаємно дорогим. Ось так би завжди українські визначні постаті, національні герої були визнанні, як на заході, так і сході. Принаймні, необхідно, щоб у різних регіонах України дослідники аналізували разом наше непросте минуле, намагалися зрозуміти та донести до широкого загалу складні процеси творення української нації, віднаходили відповіді на різні питання вітчизняної історії. Про це повідомили своїх шосткинських колег рівненські музейники, зокрема зазначивши у своїй відповіді: "Переконанні, що імена визначних українців повинні пам'ятати та популяризувати у всіх кутках нашої славної України".

(Закінчення на 13 сторінці)

ПАМ'ЯТІ ПАНТЕЛЕЙМОНА КУЛІША

(Закінчення. Початок на 2 сторінці)

Учасники рівненської конференції заслухали доповіді автора цієї статті "Знавець та виразник українського духу", заступника директора Державного історико-культурного заповідника м. Дубна Надії Любецької "Пантелеймон Куліш і національна ідея", завідувачки відділу історії Рівненського обласного краєзнавчого музею Наталії Кожушко "Рівненські гімназійні колеги П. О. Куліша". За відсутності Віктора Терлецького, його доповідь "Рівненські відгуки про діяльність і життя Пантелеймона Куліша та Миколи Костомарова" виголосила завідувачка відділу етнографії Рівненського обласного краєзнавчого музею Алла Українець, яка разом із Віктором Володимировичем досліджує

життєві шляхи, що пролягли по Слобожанщині та Волині відомої української родини Ушинських. Присутні почули витяги з листів Куліша з Рівного, дізналися, що тут він зустрів своє перше кохання, про взаємовідносини автора "Чорної Ради" з Костомаровим.

Дві доповіді стосувалися вивчення Біблії, що здійснював Пантелеймон Олександрович. Їх представили викладач філософії та історії Бродівської гімназії Андрій Корчак та дійсний член Малої академії наук України, учениця 11 класу Здолбунівської ЗОШ № 3 Оксана Зеленок. Усі присутні на конференції привітали наймолодшу її учасницю, бо саме 30 жовтня вона відзначала повноліття. Оксанин чудовий виступ завершив пленарне засідання (див. фото 2). Розпочинаючи 19-й рік свого життя, вона вшанувала 190-ліття визначного

українця, підкресливши зв'язок поколінь, який не дає перерватися традиціям вітчизняної культури.

Учасники конференції ознайомилися зі спільною виставкою музею та обласного архіву, яка присвячена викладачам та учням гімназії, посеред них представлені матеріали про Пантелеймона Куліша. Директор Державного архіву Рівненської області Микола Григорук і директор Волинського краєзнавчого музею Анатолій Силук підкреслили, що необхідно пам'ятати про перебування Куліша в Рівному та Луцьку, розвивати його діло дослідженням різноманітних сторінок української минушини.

Друга частина конференції стала продовженням Кулішевих намагань досконалі знати культурне надбання українства, у вигляді представлення виступів сучасних краєзнавців, які вивчають волинські ста-

рожитності. Увагу привернули дослідження киянки Діани Копйової, яка розповіла про городянську кераміку, львів'янина Ярослава Оніщук та редактора газети "Сім днів" Олега Тищенка - представили нові дані про бій під Гурбами, рівнянина Богдана Прищепи про ранню історію Острога за археологічними джерелами та інші. Всі матеріали містяться в черговому збірникові рівненського музею "Наукові записки". Волинські краєзнавці вважають себе послідовниками справи з вивчення української старовини, яку започаткували наші славетні попередники, посеред яких і Пантелеймон Олександрович Куліш. Тому саме під час проведення цього заходу голова рівненського відділення Національної спілки краєзнавців Іван Пашук вручив нові посвідчення найактивнішим місцевим краєзнавцям.

Як завжди, участь у культурних заходах, що відбуваються в Рівному та області, взяли просвітяни. Голова обласної "Просвіти" Світлана Ніколіна, здолбунівчанка Ната-

лія Савчук і рівнянка Євгенія Гладунова наголошували на авторитетності думок Пантелеймона Куліша, складності його вдачі, необхідності прочитання всієї творчої спадщини. Конференція завершилась, постать ювіляра пошанована. Настануть просвітянські будні, під час них звертатимемо свої справи з Кулішем, доля якого привела на Волинь і зробила хоч й не на довго членом волинської родини.

У Рівному і цей невеликий часовий проміжок пам'ятають. 4 грудня до 70-ліття створення Рівненської області буде визначено "ТОП 20-ку: видатні рівняни", до якої зараз включено імена 50 визначних діячів, пов'язаних із історією Рівненщини. Посеред них є й постать уродженця Слобожанщини. Віддавати свої голоси за справжнього українця, патріота та культурного діяча незабутнього - Пантелеймона Куліша.

Директор Рівненського обласного краєзнавчого музею
Олександр БУЛИГА